

Maria Sjö
Tel: 08-698 12 66
maria.sjo
@naturvardsverket.se

PM
2008-05-30 Prot M 138-08 bilaga 1

Dokumentation av miljöövervakningen

Definitioner av begreppen undersökning, undersökningstyp, metod, kvalitetsdeklaration samt beskrivning av delprogram

Varje **programområde** inom miljöövervakningen omfattar flera **delprogram**. Indelning i delprogram är gjord för att ge överblick och därigenom söka säkerställa att delprogrammen ger en heltäckande bild av tillståndet i svensk miljö. Inom delprogrammen samlas de **undersökningar** som ska genomföras för att besvara specifika frågor inom programområdet. Kriterierna för indelning i delprogram är olika för varje programområde. En undersökning i sin tur är utformad enligt en eller flera **undersökningstyper** eller andra metodbeskrivningar.

Som ett led i vår kvalitetssäkring skall miljöövervakningens data och metoder vara dokumenterade. Nedan definieras begreppen undersökning, undersökningstyp, metod samt beskrivning av delprogram och kvalitetsdeklaration för officiell statistik.

Undersökning

En **undersökning** är det konkreta mätprogrammet, som i normalfallet utförs vid lägesbestämda stationer. Stationernas läge anges i undersökningen. Undersökningen kan också bestå av en modellberäkning eller av bevarande av insamlat material (provbank).

Kännetecken:

- har ett stationsnät
- har en organisation
- har finansiering
- har bara en utförare (dvs ett avtal)

Undersökningstyp

En undersökningstyp beskriver hur en undersökning inom delprogrammet ska läggas upp. Undersökningstypen innehåller information om hur stationer ska väljas, vilka variabler som ska mätas eller beräknas och vilka **metoder** som ska användas. Undersökningstyperna är en viktig del av miljöövervakningens kvalitetssäkringssystem och syftar till att undersökningar ska läggas upp på samma sätt till förmån för jämförbarhet inom landet. Undersökningstyper tar vi fram för miljöövervakningsverksamhet som vi rekommenderar att även andra (flera olika) aktörer bedriver.

Inom varje undersökningstyp beskrivs mätningar av ett flertal individuella **variabler**. Variabler är en övergripande benämning på vad vi avser att ta fram ett värde för (det vi mäter) t.ex. nederbördsmängd (mm/månad) eller magnesiumhalt, ofiltrerad i nederbörd (mg/l). Godkända metoder för mätning av respektive variabel anvisas i undersökningstypen.

Kännetecken för undersökningstyp:

Innehåller metodangivelser och riktlinjer för olika led i en undersökning såsom:

- variabler som ska mätas
- plats/stationsval.
- provtagning och insamling
- analysmetodik
- datalagring
- kvalitetssäkring
- rapportering och utvärdering
- underlag för kostnadsberäkning

Metod

En **metod för miljöövervakning** är en dokumentation av metodik för miljöövervakning där sådan dokumentation tidigare saknats. Den viktigaste skillnaden jämfört med en undersökningstyp är att Naturvårdsverket inte har tagit ställning till om metoden ska rekommenderas till andra utförare. De metoder Naturvårdsverket *rekommenderar* finns alltid som referens i en undersökningstyp.

Beskrivning av delprogram

En beskrivning skall finnas för varje delprogram. Dessa kallades tidigare kvalitetsdeklarationer (fram till mars 2008). Av beskrivningen skall framgå delprogrammets tillämpning och dess begränsningar samt en tydlig beskrivning av förekommande variabler. Dokumentet skall även ge vägledning för hur man ska tolka resultaten och vilka generaliseringar som är möjliga att göra. För nationell miljöövervakning gäller, att den "delprogramvis eller i lämpliga enheter (exempelvis undersökningar)" ska vara dokumenterad i form av en beskrivning. Beskrivningen ska hänvisa till de metoder och undersökningstyper som används inom delprogrammet.

Syftet med beskrivningarna är att de ska dokumentera ett pågående nationellt delprogram. Det kan vara sammansatt av **en** eller **flera** undersökningar. (anm: om ett delprogram i sin helhet genomförs av en utförare och genomförs enligt en undersökningstyp som täcker allt som görs i delprogrammet består en stor del av beskrivningen av en referens till undersökningstypen. Några kompletteringar avseende statistiska aspekter krävs dock.).

Kännetecken för ett delprogram:

- en verksamhet som pågår
- har en organisation
- har finansiering
- kan ha fler utförare

Kvalitetsdeklaration för officiell statistik

Vissa variabler är utpekade att ingå i den officiella statistiken. Dessa datamängder ska beskrivas enligt riktlinjer från SCB, i en kvalitetsdeklaration. Då kvalitetsdeklarationen för officiell statistik tas fram ska referenser till redan befintlig dokumentation användas i första hand. Kvalitetsdeklarationen ska således endast innehålla information som inte redan tidigare är dokumenterad. Datamängder (statistikprodukter) som Naturvårdsverket planerar att publicera, anmäls årligen till SCB

Naturvårdsverket har statistikansvar för områdena Avfall, Miljöbalkens tillämpning, Miljötillstånd, Utsläpp.

Kännetecken på officiell statistik:

- Anges i en årlig publiceringplan
- Särskilda krav på kvalitetsbeskrivning